

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsa**

**1/2023. Jogegységi határozat
(Jpe.III.60.049/2022/8. szám)**

a végrehajtási eljárásban a felek személyében a végrehajtható okirat kiállítását megelőzően bekövetkezett, de az azt követően észlelt változás esetén a jogutódlás megállapításáról

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Kúria Polgári Kollégiuma kollégiumvezetőjének előzetes döntéshozatali indítványa alapján – a végrehajtási eljárásban a felek személyében a végrehajtható okirat kiállítását megelőzően bekövetkezett, de az azt követően észlelt változás esetén a jogutódlás megállapítása tárgyában – meghozta a következő

jogegységi határozatot:

A végrehajtást foganatosító bíróság hatáskörébe tartozik a döntés a jogutódlás kérdésében, ha a végrehajtható okirat kiállítását követően derül ki, hogy a végrehajtható okirat kiállítását megelőzően a végrehajtást kérő vagy az adós személyében változás állt be.

Indokolás

I.

- [1] A Kúria Polgári Kollégiumának vezetője a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 37. § (1) bekezdése alapján – a Balassagyarmati Törvényszék elnökének kezdeményezésére, a Bszi. 33. § (1) bekezdésének a) pontjában biztosított jogkörében – a jogegység biztosítása érdekében előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő.
- [2] A módosított indítvány szerint negatív hatásköri összeütközés miatt – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 31. § (2) bekezdésének c) pontja alapján — a Kúriához kijelölésre felterjesztett két ügyben a Kúria ítélkező tanácsai azonos jogkérdésében eltérő álláspontot foglaltak el, egymással ellentétes tartalmú végzéseket hoztak.
- [3] A hasonló tényállású ügyekben a Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy ha a közjegyző által kibocsátott végrehajtási lap vagy a közjegyző által kiállított

végrehajtási záradék alapján indult végrehajtási eljárásban a végrehajtó a végrehajtható okirat kiállítását követően szerez tudomást arról, hogy a végrehajtható okirat kiállítását megelőzően valamelyik fél személyében változás következett be (például a fél elhalálozott), a jogutódlás kérdésében a közjegyzőnek kell-e határoznia a bírósági végrehajtásról szóló 1992. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 211. §-a szerint, vagy a végrehajtást foganatosító bíróságnak a Vht. 39. §-a alapján.

[4] Az ügyek tényállása megegyezik abban is, hogy mindkét közjegyző – miután a végrehajtható okirat kiállítását követően tudomást szerzett a fél személyében bekövetkezett változásról (a fél haláláról) – hatáskörének hiányát állapította meg, és a végrehajtó kérelmét – mint a fél jogutódjának megállapítása iránti kérelmet – áttette a végrehajtást foganatosító bírósághoz.

[5] A végrehajtást foganatosító bíróság mindkét ügyben hatáskörének hiányát állapította meg és a kijelölés érdekében a Kúriához terjesztette fel az iratokat.

[6] A Kúria P.II. tanácsa a Pkk.II.24.557/2019/2. számú végzésében – a Vht. 211. § (2) bekezdésére és a Vht. 212. § (1) bekezdésére figyelemmel, a Vht. 224/A. § a) pontja alapján – a negatív hatásköri összeütközést a végrehajtási záradékot kiállító közjegyző kijelölésével szüntette meg. A végzés indokolása szerint a végrehajtó nem jogutódlás megállapítása iránti kérelmet nyújtott be a közjegyzőhöz, hanem annak megállapítását követően, hogy az adós évekkal a záradék kiállítása előtt elhunyt, a végrehajtási záradék törlését kérte. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:4 §-ának megfelelően az elhalálozással megszűnik a fél jogképessége, s mivel a végrehajtási záradék kiállításának időpontjában az adós (halála folytán, a Vht. 9. §-a értelmében alkalmazott Pp. 33. § értelmében) már nem járhatott el félként, a törvény megsértésével kiállított végrehajtási záradékot az azt kiállító közjegyzőnek kell törölnie.

[7] A Kúria P.III. tanácsa a Pkk.III.24.647/2022/2. számú végzésében a végrehajtást foganatosító bíróságot jelölte ki. Döntését a Vht. 39. § (1) bekezdésére alapította és hangsúlyozta, hogy e jogszabályhely hatásköri szabályt tartalmaz, a hatáskört nem a fél személyében bekövetkezett változáshoz, hanem az arról való hivatalos tudomásszerzés időpontjához kapcsolja. Az adott esetben az adós halálának ténye a végrehajtható okirat kiállítását követően „derült ki”, ezért a jogutódlás tárgyában a végrehajtást foganatosító bíróság jogosult a határozat meghozatalára.

II.

[8] A legfőbb ügyész az indítványban részletezett jogkérdést illetően kifejtette: a Vht. 39. §-ának rendelkezései szerint kell eljárni, ha a végrehajtható okirat kiállítása után derül ki, hogy a végrehajtás elrendelése előtt a végrehajtást kérő vagy az adós meghalt (a jogi személy megszűnt); az (1) bekezdés második fordulata értelmében a jogutódlás kérdésében való döntés a végrehajtást foganatosító bíróság hatáskörébe tartozik.

III.

- [9] A Jogegységi Panasz Tanács álláspontja az indítványban megjelölt elvi kérdéssel kapcsolatban a következő:
- [10] A Vht. 39. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy ha a végrehajtást kérő vagy az adós személyében változás állt be, a végrehajtható okirat kiállítása előtt a kiállításra jogosult bíróság (hatóság), ha pedig a változás a végrehajtható okirat kiállítása után derült ki, a végrehajtást foganatosító bíróság a jogutódlás kérdésében – szükség esetén a felek és a jogutódok meghallgatása és bizonyítás után – végzéssel (határozattal) dönt.
- A Vht. 39. § (2) bekezdése szerint: ha a végrehajtó tudomást szerzett a felek személyében történt változásról, a végrehajtási ügyet beterjeszti a végrehajtást foganatosító bírósághoz.
- [11] A Vht. – a végrehajtási eljárás sajátosságaira figyelemmel – a 39. § (1) bekezdésének második fordulatában külön szabállyal rendezi az indítványban felvetett hatásköri problémát: kógens, egyértelmű előírást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy ha a felek (tehát akár a végrehajtást kérő, akár az adós) személye a végrehajtható okirat kiállítását megelőzően megváltozott, de a változás a végrehajtható okirat kiállítását követően „derül ki”, a jogutódlás kérdésében a végrehajtást foganatosító bíróságnak kell határoznia. A jogszabály szövegében a „derült ki” kifejezés – közérthető módon – a korábbi változásról való tudomásszerzés időpontjának tulajdonít jelentőséget, és azt a hatásköri kérdést, hogy a végrehajtást elrendelő vagy a végrehajtást foganatosító jogosult-e a jogutódlás megállapítására, nem a fél személyében bekövetkezett változás, hanem az arról való tudomásszerzés időpontjához kapcsolódóan rendezi. A „változás” körébe nem csupán a természetes személy halála, hanem a végrehajtást kérő és az adós személyében bekövetkezett bármilyen más, a jogutódlás megállapításra alapot adó változás is beletartozik.
- [12] Más kérdés az, hogy a Vht. 39. § (1) bekezdésének első fordulatában említett esetben (tehát ha a fél haláláról vagy a jogi személy megszűnéséről a végrehajtható okirat kiállítására jogosult bíróság vagy más hatóság még a végrehajtható okirat kiállítását megelőzően szerez tudomást) a jogutódlás kérdésében a végrehajtható okiratot kiállító bíróság vagy hatóság határoz, és csak ennek a – fellebbezéssel támadható – határozatnak a jogerőre emelkedését követően intézkedhet a végrehajtás elrendelése iránti kérelemről.
- [13] Annak, hogy a Vht. 39. §-ába foglalt rendelkezések eltérő megoldást alkalmaznak a polgári jog és polgári eljárásjog általános szabályaitól, az az oka, hogy a végrehajtás során fokozott jelentősége van az eljárás gyors, zökkenőmentes lefolytatásának. Ez a magyarázata annak is, hogy a végrehajtási eljárás a fél halála esetén sem szakad félbe, hanem a Vht. 39. § (4)-(6) bekezdései szerint folytatódik. Előfordulhat, hogy a fél személyében bekövetkezett változás nem a végrehajtási eljárás kezdetén, hanem annak késői szakaszában – például a sikeres árverést követően – „derül ki”, amely esetben a végrehajtható okirat hatálytalanná válása (a végrehajtási záradék törlése vagy a végrehajtási lap visszavonása esetén) az addig megvalósult végrehajtási cselekmények hatályának megszűnését jelentené, így a végrehajtás újbóli elrendelését és már foganatosított végrehajtási cselekmények újbóli elvégzését tenné szükségessé.
- [14] Általában a végrehajtó az, aki a végrehajtási eljárás során észleli a végrehajtást érintő releváns tényeket. A Vht. 39. § (1) és (2) bekezdésének az előbbieken idézett rendelkezései egyértelművé teszik: ha a Vht. 10. §-ában felsorolt bármelyik végrehajtható okirat

kiállításával megindult végrehajtási eljárásban a végrehajtó tudomást szerez arról, hogy még a végrehajtható okirat kiállítása előtt változás következett be a felek személyében, be kell terjesztenie az iratokat az eljárást foganatosító bírósághoz. Amennyiben az indítványban ismertetett esetben a végrehajtási záradék törlése vagy a végrehajtási lap visszavonása iránti kérelmet nyújtottak be a végrehajtóhoz, a végrehajtónak – az iratokkal együtt – ezt a kérelmet is továbbítania kell a végrehajtást foganatosító bírósághoz.

[15] Az iratok betérjesztését követően a végrehajtást foganatosító bíróságnak a Vht. 39. § (1) bekezdése második fordulatak megfelelően kell eljárnia. Ha az iratok alapján nem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy mikor következett be a változás a felek személyében, a végrehajtást foganatosító bíróságnak a Vht. 39. § (1) bekezdésében engedélyezett körben le kell folytatnia a jogutódlás megállapításához szükséges bizonyítást. Ha a rendelkezésre álló iratok alapján vagy az előbbiek szerinti bizonyítás eredményeként tényként megállapítható, hogy a változás még a végrehajtható okirat kiállítását megelőzően következett be (amely változás az előzőek szerint a végrehajtható okirat kiállítását követően, már a végrehajtás során „derült ki”) a Vht. 39. § (1) bekezdése értelmében a végrehajtást foganatosító bíróságnak kell határoznia a jogutódlás kérdésében. Amennyiben a végrehajtási lap visszavonása vagy a végrehajtási záradék törlése iránti kérelmet is előterjesztettek, azt a végrehajtást foganatosító bíróságnak – a Vht. 39. § (1) bekezdésébe foglalt külön rendelkezésre tekintettel – el kell utasítania.

[16] A kifejtetteknek megfelelően: ha a felek személye a végrehajtható okirat kiállítását megelőzően változott meg, de a változás a végrehajtható okirat kiállítását követően „derült ki”, a jogutódlás kérdésében nem a végrehajtható okiratot kiállító bíróságnak vagy hatóságnak (közjegyzőnek) kell határoznia, hanem a végrehajtást foganatosító bíróságnak.

IV.

[17] A fentiekre figyelemmel a Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 24. § (1) bekezdésének c) pontja, 25. §-a, valamint 34. §-a alapján – az egységes ítélkezési gyakorlat érdekében – a rendelkező rész szerint határozott.

[18] A Jogegységi Panasz Tanács a határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdése szerint a Magyar Közlönyben, a BHGY-ben, a bíróságok központi internetes honlapján és a Kúria honlapján teszi közzé. A jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

Budapest, 2023. január 16.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Harter Mária s.k. előadó bíró, Dr. Patyi András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartal Géza s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Fekete Ildikó bíró helyett, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kovács

András s.k. bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Nyírőné dr.
Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tánczos Rita s.k. bíró